

Foto: Titt Melhuus

Artikkel 12 i FNs barnekonvensjon slår fast at alle barn har rett til å uttrykke sine synspunkter og bli hørt i alle forhold som berører dem. Likevel vet vi at barn og unge med funksjonsnedsettelse sjelden får påvirkning i møte med de som tar beslutninger som påvirker livene deres, og at de ansatte ofte ikke har kompetanse til å kunne involvere barnet i utformingen av tilbudet¹. Dette er et demokratisk problem, og en rettssikkerhetsutfordring.

I prosjektet *Vi har også en stemme* har vi invitert inn ungdommer med utviklingshemming til rettighetsverksted i fire norske byer. Hovedmålet med prosjektet har vært å legge til rette for at barn og unge med utviklingshemming i større grad blir hørt i sitt eget liv, og at de får kjennskap til egne rettigheter i lys av barnekonvensjonen og konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Samtidig har det vært et uttalt mål at ungdommene, basert på FNs barnekomités prinsipper om god medvirkning, lærer oss noe om hvordan det er å være ung med utviklingshemming i Norge i dag. Og noe av det de har lært oss er dette: de ønsker å elske den de vil, de har spørsmål og drømmer om fremtiden, og de er opptatt av ungdommer som bor i Ukraina. Et annet sentralt funn er at veldig mange har erfaring med å bli mobbet, og å ikke bli tatt på alvor.

Erfaringen og kunnskapen vi sitter igjen med, utfordrer en praksis hvor kategorier bygd på en medisinsk modell blir det organiserende prinsippet for tjenester og tiltak. Som et eksempel vil jeg påstå at mennesker med utviklingshemming ikke har spesielle eller særskilte behov. Behovene, ønskene og drømmene som ungdommene i prosjektet forteller om, er identiske med behovene til andre ungdommer i Norge. Det er derimot samfunnet som skaper forventninger og holdninger til hva utviklingshemmede kan oppnå. Sagt på en annen måte; det er samfunnet som har spesielle preferanser. Vi har tro på at barn og unge med utviklingshemming sin rett til å bli hørt drives frem i fellesskapet de har rundt seg. Da må fellesskapet, eller samfunnet, legge til rette for at reell medvirkning skjer, og at utviklingshemmede får mulighet til å ytre seg i det offentlige rom slik TV BRA bidrar til. Ingenting skal skje på liksom, men på ordentlig.

1) Bossy, D. & Hervie, V. M. (2021). *Mellom idealer og praksis: Ivarretakelse av rettigheter til barn med funksjonsnedsettelse*. Velferdsforskningsinstituttet NOVA – OsloMet

I dette temanummeret, som handler om barn og unge med utviklingshemming sin rett til å bli hørt, har vi samlet en rekke artikler og kommentarer fra folk som kan noe om medvirkning, og om temaene ungdommene er opptatt av.

Den første artikkelen handler om medvirknings- og samarbeidsprosjektet i sin helhet. Den andre artikkelen handler om viktigheten av medvirkning. Den er skrevet av Grete Vandvik som er spesialrådgiver i Redd Barna. Deretter kan du lese et intervju med seniorrådgiver i Barneombudet, Silje Steinardotter Hasle. Den tredje artikkelen presenterer funn fra prosjektet, etterfulgt av ungdommenes innspill til statsminister Jonas Gahr Støre. Basert på funnene har vi intervjuet Arvid Nikolai Kildahl² om konsekvensene av mobbing, og Thomas Owren³ om de såkalt «spesielle behovene» noen mener at personer med utviklingshemming har. Deretter kan du lese en artikkel om TV BRA, før vi avslutter temanummeret med en artikkel av Ragnhild Arntsen som driver Sjraffen Kultursenter i Trondheim. TV BRA og Sjraffen Kultursenter er begge aktører som bidrar til at utviklingshemmede blir hørt og sett i samfunnet.

Jeg håper at innholdet i dette temanummeret kan bidra til refleksjon, bevisstgjøring og endring av hvordan vi tenker om, og møter personer med utviklingshemming. For når noen har en rettighet, innebærer det at andre har en plikt til å innfri denne retten. Jeg håper dermed du blir inspirert til å gjøre en forskjell.

Tusen takk til alle samarbeidspartnere underveis. Takk til Bufdir for muligheten til å gjennomføre dette prosjektet. Og sist men ikke minst: takk til alle ungdommer som åpenhertig har delt av sine livserfaringer med oss.

God lesing!

Linn Løvlie Slette

Gjesteredaktør

2) Psykologspesialist og forsker ved Oslo Universitetssykehus

3) Lektor ved vernepleierutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet (HVL)

Jeg drømmer om ...

At Brann vinner eliteserien

Å få en god jobb

Å bli kjendis

Å bli taxisjåfør

Å kjøpe leilighet

Å bli yrkessjåfør

Å bestige et fjell i Afrika

Å reise til Montreux

Å bli profesjonell skuespiller

Å reise til Thailand

Min egen youtube-kanal

Varmere strøk

Å bli fotballstjerne

Frihet

Å begynne på folkehøyskole

Flere av deltakerne på rettighetsverkstedene delte sine drømmer med oss. Her er et utvalg.
Foto: Artem Podrez